

Rozhledy matematicko-fyzikální

Karel Otruba

Calda, E.: Středoškolská matematika pod mikroskopem

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 84 (2009), No. 1, [65]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/146292>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2009

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Calda, E.: Středoškolská matematika pod mikroskopem

Vydavatelství Prometheus, Praha 2006

Měl jsem tu čest být požádán, abych v roli lektora a recenzenta přečetl a prostudoval rukopis zajímavé publikace, jejímž autorem je zkušený učitel, osvědčený autor a můj dlouholetý kamarád. Psát recenzní posudek je v takovém případě práce sice velmi příjemná, ale i poněkud nesnadná.

Z vlastní praxe středoškolského učitele (trvajících asi 35 let) vím, že mnohé zde předkládané příklady by se studentům dnešního běžného gymnázia jevíly jako velmi obtížné a s probíranou látkou možná ani nesouvisející. Dnes je skutečně nutno často rezignovat na podobné, v jistém slova smyslu „luxusní“ příklady, které *nám* činí potěšení, a to jen proto, abychom studenty takzvaně neodradili, a postupovat tak, abychom jich co nejvíc naopak pro matematiku získali (což je ovšem nepředstavitelně obtížné).

Před dvaceti a více lety byly na tehdejší pražském GWP v matematických třídách podobné příklady velmi vítané. Sám jsem je tenkrát se studenty řešil. V dnešní době na běžném gymnáziu je situace bohužel jiná. Nabízí se tedy otázka, pro koho je připravovaná publikace určena. Jistě není myslitelné předložit ji studentům jakožto sbírku příkladů. To snad jen na některých gymnáziích a jen vybraným studentům některých tříd. Autor sbírky sám na tuto otázku implicitně odpovídá v úvodním textu „Pár slov na vysvětlenou“. I já jsem přesvědčen, že by se s předloženými příklady měli seznámit hlavně učitelé. V první řadě ti, kteří se po podobných příkladech nikdy sami nepídili, nevyhledávali je a – básnicky řečeno – netoužili po nich, ti, kteří zatím nevědí, že řešení podobných úloh přináší radost, ti, kteří potřebují získat ve svém oboru patřičný nadhled. A teprve potom by se s nimi měli seznámit studenti. Ale vůbec ne nějak systematicky. Není možné vytvořit z uvedených příkladů posloupnost látky studentům předkládané. Jen někdy, ve chvílích možná vzácných, kdy atmosféra „náhodou“ dozraje k uvedení některého příkladu jako záblesk nadstavby probírané látky. To už musí poznat učitel sám. A k tomu potřebuje značnou zkušenost.

Dovolte mi literární paralelu: Příklady předloženého typu jsou jakýmsi „zlatým pokladem“ ležícím v hlubinách země, o kterém kromě zasvěcených strážců možná nikdo ani neví. A pouze při vzácných příležitostech bývájí vyneseny jeho zlomky na světlo pro ty, kteří jsou schopni poznat a ocenit jeho krásu. Myslím teď na pověst Aloise Jiráska *Opatovický poklad*, která má podobné jádro. Z tohoto pohledu vidím zmiňovaný text jako „zlatou knihu příkladů“, kterou by měl vlastnit každý učitel matematiky a učit se ji užívat. Neboť je očividné, že autor nám kromě předložených příkladů nabízí i náhled do způsobu myšlení, který stojí za to si pěstovat a udržovat. A všem kolegům a kolegyním tuhle sbírku vřele doporučuji, nejen z důvodů výše uvedených, ale i jako inspirační vybudnutí k tomu, aby také sami podobné příklady vyhledávali (či dokonce vytvářeli) a s užitkem jimi své hodiny obohacovali.

Karel Otruba